

“Şahdəniz-2” layihəsi əsrin enerji təhlükəsizliyi layihəsidir

Son illər “mavi yanacağa” getdikcə artmaqda olan tələbatın ödənilməsinə çalışan Avropa və bir sıra dünya ölkələri əsas qaz təchizatçısı kimi məhz Azərbaycana ümid bəsləyirlər

Son illər dünyanın ən sabit və dinamik inkişaf etməkdə olan ölkələrindən birinə çevrilən Azərbaycan hazırda müstəqil iqtisadi siyasət yeridir, bir sıra qlobal enerji və nəqliyyat layihələrinin təşəbbüskarı və fəal iştirakçısı rolunda çıxış edir. Özünün zəngin karbohidrogen ehtiyatları hesabına enerji təhlükəsizliyini tam təmin etmiş ölkəmiz uzun illərdir ki, Avropanın da enerji təhlükəsizliyinə mühüm töhfələr verir. Artıq dünyanın potensial qaz ixracatçısına çevrilmiş ölkəmiz regionun və Avropanın enerji xəritəsini zənginləşdirir, XXI əsrin əsas qaz təchizatçısı kimi diqqəti özünə daha çox cəlb edir. Belə ki, həyata keçirdiyi uğurlu neft strategiyası sayəsində beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanmış Azərbaycan artıq özünü zəngin qaz ölkəsi kimi də təqdim edə bilmişdir. Azərbaycanın neftlə yanaşı böyük qaz hasilatçısı ölkəsinə çevrilməsi yeni ixrac imkanlarının artmasına və buna müvafiq olaraq daha irimiqyaslı layihələri reallaşdırmağa imkan yaradır. Təsadüfi deyil ki, son illər “mavi yanacağa” getdikcə artmaqda olan tələbatın ödənilməsinə çalışan Avropa və bir sıra dünya ölkələri əsas qaz təchizatçısı kimi məhz Azərbaycana ümid bəsləyir. Bu isə ölkəmizə qaz ehtiyatlarını dünya bazarına çıxarmaq üçün şəxələndirilmiş ixrac marşrutlarının yaradılmasına yol açır.

Bu baxımdan Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən “Şahdəniz” yatağı xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. 2006-cı ildən “Şahdəniz” yatağının birinci işlənmə mərhələsi çərçivəsində hasil edilən qaz Gürcüstan və Türkiyəyə, oradan isə Yunanıstana ixrac olunur. Xatırladaq ki, 2013-cü ilin dekabr ayının 17-də Bakıda “Şahdəniz” layihəsinin ikinci mərhələsi üzrə yekun investisiya sazişinin imzalanması ilə qaz ehtiyatları ilə zəngin olan “Şahdəniz” yatağının tammiqyaslı işlənməsi həlledici mərhələyə qədəm qoydu. Qeyd edək ki, qəbul edilən yekun investisiya qərarından sonra ge-

niş miqyaslı inşaat işləri ilə bağlı bir sıra podrat müqavilələri də imzalanıb. Bu da öz növbəsində “Şahdəniz-2” layihəsi çərçivəsində tikinti-quraşdırma işlərinə başlamağa imkan yaradır. Bununla yanaşı, hazırda “Şahdəniz” konsorsiumu ilə podratçı şirkətlər arasında tikinti müqavilələrinin imzalanması da davam edir. Əsas mühəndis-layihələndirmə, tikinti və təchizat işləri üzrə müqavilələrin əksəriyyəti artıq imzalanıb, “Şahdəniz” yatağının ikinci işlənmə mərhələsi, eləcə də Cənubi Qafqaz boru kəmərinin genişləndirilməsi layihələri qrafikə uyğun davam edir. Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan ərazisindəki bir çox tikinti sahələrində işlər başlanılıb. Azərbaycanda dayaq blokları və üst modulların tikinti-quraşdırma sahələrində, habelə terminalın genişləndirilməsi sahəsində işlər aparılır. Adıçəkilən yatağın ikinci işlənmə mərhələsi çərçivəsində ilk qazın Avropaya nəql edilməsi isə 2019-cu ilə planlaşdırılır.

Layihə üzrə yekun investisiya qərarının imzalanması mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev demişdir: ““Şahdəniz-2”, TANAP və TAP dünyanın ən iri enerji layihələrindəndir. Layihəyə 45 milyard dollar məbləğində sərmayə cəlb ediləcək, marşrut boyu yerləşən ölkələrdə 30 mindən çox yeni iş yeri yaradılacaqdır. Təbii ki, bu layihə əlavə səylər tələb edəcəkdir. Biz birgə səylərlə həyata keçirəcəyimiz nəhəng layihənin yalnız başlanğıcındayıq.” Eyni zamanda, dövlətimizin başçısı “Şahdəniz” layihəsinin Avropanın enerji xəritəsini dəyişəcəyinə əmin olduğunu bəyan etmişdir.

“Şahdəniz” qazının uzun məsafə qət edərək gələcəkdə Balkanlara, hətta Rumıniya, Macarıstan və Avstriyaya qədər gedib çıxması da gündəmdə olan məsələlərdəndir. “Şahdəniz” konsorsiumu tərəfindən ildə 10 milyard kubmetrə qədər Azərbaycan qazının Yunanıstan, İtaliya və potensial olaraq Cənub-Şərqi Avropadakı müş-tərilərə çatdırılması üçün

Trans-Adriatik boru kəmərinin (TAP) seçilməsi və bununla bağlı müvafiq sənədlərin imzalanması da bu sahədə atılmış mühüm addım kimi diqqəti cəlb edir. Bundan əlavə, “Şahdəniz-2” layihəsi çərçivəsində hasil ediləcək qazın ildə 10 milyard kubmetrdən artıq hissəsinin İtaliyada, Yunanıstanda və Bolqarıstanda satışı üzrə doqquz şirkətlə 25 il müddətinə sazişlərin imzalanması da Azərbaycanın yeni əsrin mühüm “mavi yanacaq” ixracı marşrutu sayılan “Cənub” qaz dəhlizinin əsas təchizatçısı kimi əhəmiyyətini getdikcə artırır. Bütövlükdə isə “Şahdəniz-2” layihəsi çərçivəsində il ərzində hasil ediləcək 16 milyard kubmetr qaz Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Bolqarıstan, Albaniya ərazisindən və Adriatik dənizinin dibindən keçməklə İtaliyaya qədər 3500 kilometrədən artıq uzanan boru kəmərləri vasitəsilə çatdırılacaq. Bu mərhələ çərçivəsində ilk qazın Gürcüstan və Türkiyəyə ixracına 2018-ci ilin sonlarında başlanacaq. Avropa bazarına isə qazın bundan təxminən bir il sonra çatdırılacağı planlaşdırılır.

Qarşıdakı illərdə Azərbaycan dövləti “Şahdəniz” layihəsindən milyardlarla dollar gəlir əldə edəcək. Bütün bu amillər isə Azərbaycanın iqtisadi gücünü və beynəlxalq nüfuzunu bir qədər də artıracaq, ölkəmizin etibarlı tərəfdaş kimi mövqeyini gücləndirəcək. Göründüyü kimi, Azərbaycan artıq regional çərçivədən çıxaraq daha böyük əməkdaşlıq məkanında öz maraqlarını təmin edir, rolunu artırır. Azərbaycan hasil etdiyi təbii qaz həcmələrini Avropanın getdikcə artmaqda olan enerji tələbatının təminatına yönəltməyə, bu məqsədlə nəqliyyat marşrutlarının diversifikasiyasının tərəfdarıdır. Mövcud layihələr üzrə görülən işlər, eləcə də perspektiv strukturların potensialı isə nikbin proqnozlar üçün əsas verir.

Orxan Vahidoğlu,
“iki sahil”